

Poznámka ke zrušení vyhlášky o odměně za zastupování advokátem v soudním řízení a postupu Ústavního soudu

eFocus

Na návrh skupiny senátorů zrušil Ústavní soud vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. [484/2000 Sb.](#), kterou se stanovily paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení.

Jak se dalo očekávat, daný nález vyvolal mnoho, částečně pozitivních, částečně negativních, reakcí. Lze jistě souhlasit, že přísudková vyhláška nebyla ideálním předpisem a že především v bagatelních sporech mohla být a zjevně byla využívána způsobem, který nebyl v souladu s jejím účelem a cílem. Na druhou stranu zakotvovala poměrně jasným způsobem výši případné odměny advokáta pro různé druhy řízení a tím přispívala ke značné předvídatelnosti výše náhrady nákladů právního zastoupení.

Přestože by se tedy sice o vhodnosti zrušení daly vést dlouhé diskuse, zásadnějším z mého pohledu je způsob, jakým byla zrušena a především důvody, které ke zrušení vedly, a to včetně odůvodnění zrušení ze strany Ústavního soudu.

Z nálezu se jasně podává, že i Ústavnímu soudu se rozpor přísudkové vyhlášky se zákonem a především s ústavním pořádkem nejevil vůbec zjevný. Proto je více než překvapující, že namísto zamítnutí návrhu Ústavní soud vyvinul značně úpornou a těžkopádnou snahu o nalezení obecných a nevěcných argumentů pro podporu svého rozhodnutí. Bohužel má tak odůvodnění nálezu zásadní nedostatky.

Důvodem je především skutečnost, že Ústavní soud bez dalšího pouze převzal zjednodušující argumentaci navrhovatelů – skupiny senátorů. Přestože by se v této souvislosti dalo polemizovat o skutečných záměrech senátorů, kteří návrh podali a kteří proklamují „ochranu“ sociálně slabých, jež se dostali do tíživé situace a přestali splácet své půjčky, neplatili pokuty apod. oproti „zlým“ vymahačům pohledávek za podpory ještě horších advokátů, kteří tyto dluhy vymáhají (sic!) a navíc žádají nepřiměřeně vysokou odměnu za zastupování, a to nejen ve vlastním civilním řízení, ale také v řízení exekučním, lze, při velkém zjednodušení a s odhlédnutím od zjevných nedostatků jejich návrhu, souhlasit s tím, že paušální odměna v bagatelních sporech (tedy především ve sporech s hodnotami dle § 3 odst. 1 body 1. – 6. přísudkové vyhlášky) mohla být neproporciálně vysoká. Nicméně proč by taková výše měla představovat rozpor s ústavním pořádkem a proč by měla mít „sankční“ charakter se z návrhu vlastně nedá jasně vyčíst. Navíc v návrhu úplně chybí odůvodnění, proč by vyhláška měla být zrušena jako celek, tedy v částech týkajících se i jiných než bagatelních sporů.

Je překvapující, že se raději nevedla odborná diskuse o změně přísudkové vyhlášky v částech týkajících se bagatelních sporů či o vyloučení její platnosti na spotřebitelské spory. Důvodem zřejmě bude, že taková diskuse by neměla patřičnou politickomedialní odezvu. V této souvislosti je jistě zajímavé, že ani v návrhu senátorů a již vůbec ne v odůvodnění nálezu nezazněla – alespoň ve vztahu

k bagatelním sporům - zásadní věc, která byla jedním z důvodů přijetí dané vyhlášky, tedy vlastní prevence vzniku sporů a jejich řešení soudy a důraz na to, aby se smlouvy plnily a dluhy platily (když, pokud to tak nebude, vystavuje se dlužník neplatič hrozbě zvýšených nákladů spojených s tím, že věřitel byl nucen přistoupit k vymáhání dluhu soudní cestou).

Ústavní soud se tedy poměrně překvapivě a bez dalšího nevěnoval žádným argumentům Ministerstva spravedlnosti a převzal pouze argumentaci obsaženou v senátním návrhu, a to aniž by ji podrobil jakékoli kritické analýze. Odůvodnění nálezu je tak pouhým torzem, které se věnuje víceméně pouze problematice bagatelních sporů, bez dalšího tvrdí nesoulad s ústavním pořádkem a zákonem a neuvádí prakticky žádný právní argument, na kterém by byl jeho nálezný a názor založen. Ústavní soud se tak - zcela v rozporu s jeho posláním a úlohou - vydal cestou kritiky určité výše problematiky mající potenciální sociální rozměr a zásadně rezignoval na své, dosud víceméně uplatňované, standardy přezkumu. Stejně jako v senátním návrhu nenajdeme ani v odůvodnění nálezu víceméně jediný věcný a právní argument, kterým by byl podložen a odůvodněn názor o rozporu celé vyhlášky s ústavním pořádkem (čl. 4 odst. 1 Listiny) a zákonem § 142 odst. 1 o.s.ř. Z nálezu by se mohla - při určité míře tolerance - dovodit pouze argumentace ve prospěch problematičnosti paušální odměny v bagatelních sporech (zda však přímo rozpor s ústavním pořádkem, jak tvrdí Ústavní soud, je otázkou), avšak nikoli v neprospěch přísudkové vyhlášky jako celku (a zejména co do sporů vyšší hodnoty).

Ústavní soud navíc zcela bezdůvodně - a s určitou mírou nadsázky „protiústavně“ - při svém rozhodování nevzal v potaz, resp. se alespoň v odůvodnění svého nálezu v nejmenším nevypořádal s:

- novelou vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. provedenou vyhláškou č. [64/2012](#) Sb. (byť se jednalo o kosmetickou úpravu přísudkové vyhlášky)
- novelou o.s.ř. provedenou zák. č. [396/2012](#) Sb., kterým byl do o.s.ř. vložen nový paragraf 142a stanovící povinnost žalobce zaslat nejméně 7 dní před podáním návrhu na zahájení řízení žalovanému výzvu k plnění, a to pod sankcí ztráty nároku na náhradu nákladů řízení
- novelou zákona o spotřebitelském úvěru provedenou zák. č. [43/2013](#) Sb. stanovící, mimo jiné, pod sankcí neplatnosti smlouvy povinnost s odbornou péčí posuzovat schopnost dlužníka splácet, zákaz zajištění směnkou či šekem, možnost odstoupení ve lhůtě 14 dnů apod.

Je nesporné, že výše uvedené novely cílí právě na onu problematiku a sociální skupiny, které se Ústavní soud svým náleznem snaží - i dle odůvodnění svého nálezu - chránit. Je rovněž nesporné že dané novely pomohou ony kritizované nejkřiklavější excesy omezit. Je tak otázkou, proč Ústavní soud nevzal výše uvedené novely v potaz při svém rozhodování či proč se k nim v daných souvislostech v odůvodnění nevyjádřil.

Co to znamená? Rezignoval Ústavní soud na svou úlohu ochránce ústavy a stává se pomalu nástrojem sloužícím přechodným a populistickým politickým zájmům? Stává se spíše než ochráncem ústavy, ústavnosti a rovnosti před zákonem samozvaným ochráncem pouze určité části občanů a osob?

Nebo se jedná pouze o jednotlivý excés a jedno nepovedené, nedotažené a řádně neodůvodněné rozhodnutí?

Nezbude nám, než se nechat překvapit. Publikované odlišné stanovisko soudce Vladimíra Kůrky, se kterým osobně zcela souhlasím, dává jistou naději, že soudci Ústavního soudu snad budou více hledět na skutečnou ochranu ústavnosti, než na parciální zájmy určitých skupin, a to jak politických, tak sociálních.

Z pohledu advokátního stavu je však nyní důležité, aby ČAK inicioval a podílel se na přípravě nového

předpisu týkajícího se odměn advokátů, který by doplnil či nahradil prozatím nenapadnutý, ale i tak poměrně těžkopádný a ne zcela vyhovující advokátní tarif. Je obtížně představitelné, že by v našem prostředí mohla uspět idea aplikovaná především v některých common law jurisdikcích (typicky USA), a to že každá strana sporu si nese své náklady (právního zastoupení). Určitá forma přesunutí (byť části) nákladů právního zastoupení na stranu, která ve sporu neuspěje, by tedy měla dále existovat. Diskuse může být o způsobu, rozsahu a výši s tím, že za příklad by mohly sloužit úpravy v okolních evropských jurisdikcích. Nicméně neměli bychom postupovat způsobem, který máme možnost v poslední době pozorovat, tedy neměli bychom používat nepodložená prohlášení většinou vytržená z kontextu, o tom jak je věc upravena v jiných jurisdikcích, učiněná bez potřebné znalosti a provedené analýzy (čímž zjevně trpěl i výše uvedený senátní návrh), nýbrž postupovat na základě skutečné řádné odborné analýzy (viz například i oxfordská studie „The Costs and Funding of Civil Litigation – A Comparative Perspective“, editovaná Christopherem Hodgesem, Stefanem Vogenauerem a Magdalenou Tulibackou, CH Beck. Hart, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2010) a s řádnými argumenty pro daný postup.

Mgr. Tomáš Matějovský,
partner, advokát

[CMS Cameron McKenna v.o.s.](#)

Na Poříčí 1079/3a
110 00 Praha 1

Tel.: +420 296 798 808
Fax: +420 221 098 000
e-mail: Prague@cms-cmck.com

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení práva ve světle aktuální judikatury NS ČR Na co si dát pozor při uplatňování promlčení podle současné právní úpravy?](#)
- [LEAGLE.ONE: Prodáváte firmu, nebo kus života? Pravda o rodinných akvizicích](#)
- [Clifford Chance Prague Association jmenuje dva nové Counsels a jednoho Of Counsel](#)
- [Vítězem Zákona roku je flexinovela zákoníku práce, bodovaly také daňové a účetní změny](#)
- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #9: AI – nová infrastruktura světa, nebo přepálený příběh?](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)

- [Mgr. Helena Freyová, posiluje CEE Attorneys v oblasti M&A, Corporate Strategy & Technology](#)
- [Evropská unie rozšiřuje regulaci AI. Obsah generovaný nebo upravený umělou inteligencí musí být pro uživatele rozpoznatelný](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #8: Umění jako investice: mezi vášní a rizikem](#)
- [ATREUM a K2 LEGAL se spojují: vzniká silná kancelář pro stavebnictví, technologie a byznys](#)